

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a treia extinsă)

12 mai 2015*

„Membru al Comisiei — Investigație a OLAF — Pretinsă decizie verbală a președintelui Comisiei de a elibera din funcție persoana interesată — Acțiune în anulare — Inexistența unui act susceptibil să fie atacat — Inadmisibilitate — Acțiune în despăgubire”

În cauza T-562/12,

John Dalli, cu domiciliul în St Julians (Malta), reprezentat de L. Levi, de A.-M. Alamanou și de S. Rodrigues, avocați,

reclamant,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de B. Smulders, de J. Baquero Cruz și de J.-P. Keppenne, în calitate de agenți,

pârâtă,

având ca obiect, pe de o parte, o cerere de anulare a deciziei verbale despre care se pretinde că a fost luată de președintele Comisiei la 16 octombrie 2012 și prin care reclamantul este eliberat din funcția de membru al Comisiei și, pe de altă parte, o cerere de despăgubiri care vizează obținerea reparării prejudiciului pe care reclamantul pretinde că l-a suferit în urma acestei decizii,

TRIBUNALUL (Camera a treia extinsă),

compus din domnii M. Jaeger, președinte, S. Papasavvas și N. J. Forwood (raportor), doamna I. Labucka și domnul E. Bieliūnas, judecători,

grefier: domnul E. Coulon,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 8 iulie 2014,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: engleza.

Hotărâre

Istoricul cauzei

- 1 Prin Decizia 2010/80/UE a Consiliului European din 9 februarie 2010 de numire a Comisiei Europene (JO L 38, p. 7), reclamantul, domnul John Dalli, a fost numit membru al Comisiei Europene pentru perioada cuprinsă între 10 februarie 2010 și 31 octombrie 2014. Acestuia i-a fost atribuit portofoliul sănătății și protecției consumatorilor de către președintele Comisiei, domnul José Manuel Durão Barroso (în continuare „președintele Barroso”).
- 2 La 21 mai 2012, Comisia a primit o plângere (denumită în continuare „plângerea”) de la societatea Swedish Match, care conținea afirmații grave privind comportamentul reclamantului. Potrivit titlului plângerii, un antreprenor maltez, domnul Silvio Zammit, ar fi utilizat contactele sale cu reclamantul pentru a încerca să obțină de la aceasta și de la European Smokeless Tobacco Council (ESTOC) un avantaj financiar, în schimbul intervenției sale în vederea influențării unei eventuale viitoare propuneri legislative privind produsele din tutun și printre altele interzicerea de către Uniunea Europeană a vânzării unui produs cunoscut sub denumirea „snus”.
- 3 La 25 mai 2012, Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) a inițiat o investigație în legătură cu această plângere, conform articolelor 3 și 4 din Regulamentul (CE) nr. 1073/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 mai 1999 privind investigațiile efectuate de OLAF (JO L 136, p. 1, Ediție specială, 01/vol. 2, p. 129).
- 4 Prin scrisoarea din 11 iulie 2012, OLAF l-a informat pe reclamant că trebuie să se considere o persoană vizată de o investigație inițiată în urma plângerii, în legătură cu tentativele de a implica doi operatori economici în darea de mită în vederea adoptării unei măsuri a Comisiei în favoarea lor. Reclamantului nu i s-a permis accesul la plângere.
- 5 Reclamantul a fost audiat prima dată de OLAF la 16 iulie 2012.
- 6 Președintele Barroso s-a întâlnit cu reclamantul la 25 iulie 2012. În cursul acestei întrevederi, reclamantul a negat acuzațiile formulate împotriva sa în plângere.
- 7 Prin scrisoarea din 27 iulie 2012, reclamantul a confirmat președintelui Barroso că nu avea cunoștință de vreo negociere între entitățile aflate la originea plângerii și o „persoană din Malta” și că nu era implicat în niciun fel în acest caz.
- 8 La 17 septembrie 2012, reclamantul a fost ascultat a doua oară de OLAF.
- 9 În jurul datei de 5 octombrie 2012, directorul general al OLAF a informat secretarul general al Comisiei, pe doamna Catherine Day, că raportul final al investigației privind plângerea (denumit în continuare „raportul OLAF”) urmează să îi fie trimis foarte curând.
- 10 Pe baza acestei informații, la 11 octombrie 2012, președintele Barroso a dispus contactarea cabinetului reclamantului pentru a stabili o întrevedere cu acesta, care urma să se desfășoare la data de 16 octombrie 2012.
- 11 Raportul OLAF a fost transmis doamnei Day la 15 octombrie 2012, în atenția președintelui Barroso. Acest raport a fost însoțit de o singură scrisoare semnată de directorul general al OLAF (denumită în continuare „scrisoarea însoțitoare”), care rezumă principalele concluzii ale investigației și îl informează pe președintele Barroso că acestea îi erau aduse la cunoștință în vederea adoptării unor eventuale măsuri în temeiul Codului de conduită al comisarilor [C(2011) 2904].

12 Scrisoarea însoțitoare menționează printre altele următoarele:

„La 25 mai 2012, pe baza informațiilor comunicate de Comisia Europeană, OLAF a inițiat o investigație privind afirmațiile legate de mită făcute de operatorii economici în vederea obținerii ridicării interdicției europene privind snus.

[...]

Comisarul Dalli a avut mai multe schimburi cu reprezentanții industriei tutunului în cadrul reuniunilor neoficiale și confidențiale, organizate fără informarea și fără participarea serviciilor competente. Toate aceste întâlniri erau organizate de domnul Silvio Zammit, care era un întreprinzător maltez din afara instituțiilor și un prieten apropiat al comisarului Dalli.

[...]

Deși nu avea probe concludente ale participării directe a comisarului John Dalli ca instigator sau creier al solicitării de bani, un anumit număr de probe indirecte lipsite de ambiguitate și concordante obținute în cursul investigației indică faptul că el cunoștea efectiv acțiunile domnului Silvio Zammit și faptul că acesta din urmă utiliza numele și funcția sa pentru a obține avantaje financiare.

În plus, de fiecare dată când a fost ascultat de OLAF în vederea clarificării poziției sale privind faptele care făceau obiectul investigației sau când s-a adresat în scris OLAF, comisarul Dalli a încercat să minimizeze frecvența și întinderea contactelor sale cu domnul Zammit și să ascundă conținutul lor în raport cu cazul în discuție.

În plus, comisarul Dalli nu a acționat cu nicio ocazie pentru a împiedica faptele, pentru a se disocia de acestea sau pentru a semnaliza situația despre care avea cunoștință.

Pe baza faptelor evidențiate de investigația OLAF, se poate concluziona că imaginea și reputația Comisiei Europene au fost compromise în ochii producătorilor de tutun și, eventual, ai opiniei publice.

Prin urmare, comportamentul comisarului Dalli ar putea fi considerat o gravă neîndeplinire a obligației sale de a se comporta cu respectarea demnității și a obligațiilor inerente funcției sale.

[...]”

13 În după-amiaza zilei de 16 octombrie 2012, reclamantul a avut o întâlnire cu președintele Barroso în biroul acestuia. La întâlnire a sosit ulterior șeful de cabinet al președintelui Barroso, domnul Johannes Laitenberger, și directorul general al Serviciului juridic al Comisiei, domnul Luis Romero Requena. Dat fiind că părțile nu sunt de acord cu privire la faptele legate de împrejurările acestei întrevederi (denumită în continuare „întrevederea din 16 octombrie 2012”) și că acestea stau la baza prezentului litigiu, ele vor fi stabilite de Tribunal ulterior în prezenta hotărâre.

14 Mai târziu în aceeași zi, președintele Barroso l-a sunat pe prim-ministrul maltez, domnul Lawrence Gonzi, pentru a-l informa despre demisia reclamantului din funcția de membru al Comisiei și pentru a-i solicita să ia în considerare numirea unui înlocuitor. Președintele Barroso a scris de asemenea președinților Parlamentului European și Consiliului Uniunii Europene pentru a-i informa că reclamantul își „prezentase demisia cu efect imediat”.

15 Mai târziu în acea zi, în jurul orei 17, Comisia a publicat un comunicat de presă anunțând demisia reclamantului „cu efect imediat”.

16 În cursul aceleiași zile, reclamantul a publicat la rândul său un comunicat de presă prin intermediul unei organizații private.

17 În ședința plenară a Parlamentului maltez din 16 octombrie 2012, domnul Gonzi a făcut următoarele declarație:

„Am primit un apel telefonic de la președintele Comisiei Europene, José Manuel Barroso, în această după-amiază, în cursul căruia acesta m-a informat că tocmai acceptase demisia lui John Dalli din postul său de comisar.

Președintele Barroso mi-a explicat că această decizie fusese luată de John Dalli în lumina raportului OLAF privind o investigație legată de acțiunile unor terți.

[...]

În cursul unui alt apel telefonic pe care l-am primit puțin mai târziu, John Dalli mi-a spus că ar contesta toate acuzațiile care i-au fost aduse. Cu toate acestea, el a decis să demisioneze din postul său de comisar pentru a se putea apăra mai ușor, precum și pentru a apăra instituția din care a făcut parte până la acel moment.

Mai târziu, în jurul orei 17.00, biroul președintelui Comisiei a publicat un comunicat de presă, pe care îl prezint Camerei în atenția tuturor.

[...]”

18 Transcrierea și traducerea în engleză, certificată conformă cu originalul de un traducător sub jurământ mandatat de reclamant, a unui interviu radiofonic în malteză acordat de acesta în seara zilei de 16 octombrie 2012 conțin printre altele declarațiile următoare:

„Reporter: V-ați prezentat demisia. Mai întâi, de ce ați demisionat?

Reclamantul: Din cauza a ceea ce mi s-a comunicat verbal. În realitate, până în acest moment nu am primit nimic în scris. [...] În fapt, am început să discut cu oameni, cu avocații mei în aceeași seară pentru a iniția procedurile necesare pentru a dovedi că aceste concluzii [ale raportului OLAF] sunt complet false. Astăzi public un comunicat de presă, în care afirm de asemenea că voi continua să lucrez pentru ca eforturile pe care colaboratorii mei și cu mine le-am făcut pentru a modifica Directiva tutun, care propunea norme mai stricte privind tabagismul, să continue cum s-a prevăzut. Lunea viitoare vom declanșa acest proces. Sper că acest proces va continua.

[...]

Reporter: Atunci de ce ați demisionat, John? De ce ați simțit nevoia de a demisiona dacă ...?

Reclamantul: Dați-mi voie să spun așa cum am spus cu ceva timp în urmă, la un program de televiziune. Nu rămân într-un loc unde nu sunt dorit, de acord, și sunt foarte serios în legătură cu acest aspect. Am început să lucrez începând de astăzi și doresc să am mâinile complet libere pentru a putea combate aceste acuzații.

Reporter: Tocmai ați spus că nu rămâneți acolo unde nu sunteți dorit. Președintele Barroso v-a forțat să demisionați, înțeleg bine?

Reclamantul: În opinia mea, sensul acestor cuvinte este că nu vreau să rămân acolo unde nu sunt dorit și mă voi rezuma la aceasta.

Reporter: Însă Barroso v-a forțat într-adevăr să demisionați?

(inaudibil, cele două persoane vorbesc în același timp)

Reclamantul: Situația va evolua în următoarele zile.

Reporter: Ați fost forțat să demisionați sau a fost decizia dumneavoastră?

Reclamantul: Situația va evolua în următoarele zile.

Reporter: La ce evoluții ne vom putea aștepta din toate acestea?

Reclamantul: Evoluții în legătură cu care solicit în acest moment opinia avocaților mei și voi urma opiniile lor pas cu pas, cu toate măsurile pe care voi decide să le iau.

[...]”

- 19 La terminarea întrevederii din 16 octombrie 2012, domnul Romero Requena a întocmit o „notă la dosar” datată 18 octombrie 2012, care conținea un proces verbal al acestei ședințe. Potrivit acesteia, reclamantul „[...] negând în mod categoric acuzațiile care i-au fost aduse, a menționat că, pentru a putea să își apere reputația, demisiona din funcția de membru al Comisiei Europene cu efect imediat”.
- 20 În aceeași zi, reclamantul a primit de la Comisie documentele care trebuiau semnate în vederea inițierii etapei de „încetare” a funcției și a plății către acesta a unei indemnizații tranzitorii. În această privință, reclamantul subliniază că a refuzat să aibă un comportament din care să se deducă că a demisionat din funcția de membru al Comisiei și în special să completeze documentele care i-ar fi permis să primească indemnizațiile și rambursarea cheltuielilor de repatriere. Dat fiind că serviciile Comisiei au efectuat două viramente în contul său bancar în temeiul indemnizației tranzitorii, reclamantul a scris Comisiei, la 28 decembrie 2012, că nu a semnat niciodată nicio cerere în acest sens și a returnat plățile în contul bancar al Comisiei.
- 21 La 21 octombrie 2012, reclamantul a scris președintelui Barroso pentru a-l informa că nu considera că și-a dat demisia în mod valabil, că considera că a fost lipsit de dreptul de a se apăra în mod corespunzător, și că dreptul său la prezumția de nevinovăție fusese încălcat de directorul general al OLAF.
- 22 La 22 octombrie 2012, reclamantul a scris membrilor Parlamentului pentru a arăta că neagă categoric că a fost la curent cu vreo negociere sau comunicare care a putut avea loc între antreprenorul maltez vizat și producătorii de snus și că OLAF nu îi indicase pe ce dovezi erau întemeiate presupunerile în această privință.
- 23 La 23 octombrie 2012, președintele Barroso a răspuns reclamantului subliniind în special că diferitele critici ale acestuia privind o conduită nelegală sau incorectă față de el erau „incomprehensibile” și că reclamantul avea obligația, în calitate de fost membru al Comisiei, să se comporte „cu onestitate conform articolului 245 TFUE”.
- 24 La 30 octombrie 2012, președintele Barroso a scris președintelui Parlamentului pentru a-i oferi explicații în legătură cu demisia reclamantului, în cursul întrevederii din 16 octombrie 2012. Acesta a declarat următoarele:

„[Domnul Dalli] a respins cu fermitate concluziile formulate de OLAF. Cu toate acestea, în cursul discuției noastre, el a recunoscut că a avut contacte, în trecut, în afara canalelor oficiale, cu industria tutunului, care îl implicau pe antreprenorul maltez, și am ajuns la concluzia că, fără a aduce atingere prezumției legale de nevinovăție în ceea ce privește concluziile [OLAF], nu ar fi viabil din punct de

vedere politic ca acesta să continue să își exercite funcția de comisar în perioada în care ar încerca să își restabilească reputația. Astfel, după cum am declarat public, domnul Dalli și-a anunțat, fără cea mai mica ambiguitate, demisia imediată în fața directorului general al Serviciului juridic și în fața șefului cabinetului meu. L-am informat că această demisie va fi făcută publică mai târziu în aceeași zi, prin intermediul unui comunicat de presă, după ce va fi avut posibilitatea să își informeze familia și colaboratorii despre această demisie [...]

În acest stadiu, aș dori să subliniez că trebuie să se facă o distincție clară între consecințele juridice ale concluziilor OLAF și evaluarea lor politică. După cum știți, OLAF a trimis raportul său procurorului general maltez și am fost informat că procurorul general a sesizat poliția cu acest caz. În prezent, doar autoritățile malteze au răspunderea să avanseze în soluționarea dosarului, în conformitate cu dreptul maltez. În ceea ce privește Comisia, considerăm că respectăm pe deplin principiul prezumției de nevinovăție, după cum am procedat de la începutul investigației OLAF. În special, toate comunicatele reprezentanților Comisiei, în urma demisiei domnului Dalli, s-au concentrat exclusiv pe dimensiunea politică și/sau instituțională a evenimentelor în cauză și s-au abținut cu atenție să procedeze, chiar indirect, la o calificare juridică a acestor evenimente și a eventualei răspunderi a persoanelor implicate.”

- 25 La 28 noiembrie 2012, Consiliul a adoptat, de comun acord cu președintele Barroso, Decizia 2012/744/UE, de numire a unui nou membru în cadrul Comisiei Europene (JO L 332, p. 21), domnul Tonio Borg, până la finalul mandatului Comisiei, la 31 octombrie 2014.
- 26 La 28 aprilie 2013, un organ de presă din Malta, *MaltaToday*, a publicat pe site-ul său internet o versiune aproape integrală (două pagini lipseau) din raportul OLAF, de care reclamantul a luat astfel cunoștință.
- 27 Traducerea unui interviu radiofonic în malteză acordat de reclamant la 30 iunie 2013 conține în special declarația următoare a acestuia, ca răspuns la o notă de bun-venit, care îl prezenta drept „John Dalli, fost comisar pentru sănătate”:

„Mai întâi, aș vrea să subliniez că nu am demisionat încă până în această zi din calitatea de comisar european pentru sănătate. Teza mea este că încă sunt comisar. Concedierea mea era nelegală și, în fapt, am o cauză pendinte la Curtea Europeană de Justiție pentru anularea deciziei lui Barroso.”

Procedură

- 28 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 24 decembrie 2012, reclamantul a introdus prezenta acțiune.
- 29 În memoriul în apărare depus la grefa Tribunalului la 20 martie 2013, Comisia a declarat că a propus probe, conform articolului 46 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, privind faptele și împrejurările demisiei reclamantului, și că a propus ca acestea să fie confirmate „verbal sau în scris, prin orice martor sau de ansamblul martorilor la întrevvedere din 16 octombrie” 2012. Comisia a reiterat această propunere de probe în duplică, depusă la grefa Tribunalului la 20 septembrie 2013.
- 30 Întrucât compunerea camerelor Tribunalului a fost modificată, judecătorul raportor a fost repartizat la Camera a treia, căreia, în consecință, i-a fost atribuită prezenta cauză.
- 31 În aplicarea articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul de procedură și la propunerea Camerei a treia, Tribunalul a decis în Conferința plenară din 5 februarie 2014, conform articolului 51 din regulamentul menționat, să trimită cauza în fața unui complet de judecată extins format din cinci judecători.

- 32 În condițiile în care unul dintre judecătorii care compun completul de judecată extins a fost împiedicat să facă parte din complet, acesta a fost completat conform articolului 32 alineatul (3) al treilea paragraf din Regulamentul de procedură. Dat fiind că președintele Tribunalului s-a desemnat pentru a restabili numărul prevăzut de judecători, și-a asumat funcția de președinte de cameră, conform articolului 8 al treilea paragraf din respectivul regulament.
- 33 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a treia extinsă) a decis să deschidă procedura orală, să dispună o măsură de organizare a procedurii în temeiul articolului 64 din Regulamentul de procedură, sub forma unei întrebări scrise adresate reclamantului, și, sub rezerva observațiilor părților, să dispună înfățișarea personală a reclamantului în temeiul articolului 65 litera (a) din regulamentul menționat și să dispună verificarea anumitor fapte prin mărturia președintelui Barroso în temeiul articolului 65 litera (c), al articolului 66 alineatul (1) și al articolului 68 alineatele (1) și (2) din Regulamentul de procedură.
- 34 Prin scrisorile din 27 mai 2014, Tribunalul a invitat părțile să își prezinte observațiile privind aceste măsuri de cercetare judecătorească într-un termen de șapte zile.
- 35 Prin scrisoarea din 4 iunie 2014, reclamantul a arătat că se punea la dispoziția Tribunalului în vederea înfățișării sale personale și că nu avea obiecții față de audierea ca martor a președintelui Barroso. Pe de altă parte, reclamantul a arătat că considera de asemenea util ca Tribunalul să îi audieze în calitate de martori pe domnul Frédéric Vincent, fostul său purtător de cuvânt, pe doamna Joanna Darmanin, fostul său șef de cabinet, pe domnul Giovanni Kessler, directorul general al OLAF, pe domnul Johannes Laitenberger, șeful de cabinet al președintelui Barroso, și pe domnul Johan Denolf, președintele Comitetului de supraveghere al OLAF.
- 36 Tot prin scrisoarea din 4 iunie 2014, Comisia a arătat că nu avea obiecții cu privire la înfățișarea personală a reclamantului și nici cu privire la audierea ca martor a președintelui Barroso. Comisia a arătat, pe de altă parte, că ar putea fi necesar să fie audiați în calitate de martori și domnii Laitenberger și Romero Requena.
- 37 Prin Ordonanța din 16 iunie 2014, Tribunalul a dispus înfățișarea personală a reclamantului în ședința din 7 iulie 2014.
- 38 Prin ordonanța din aceeași zi, Tribunalul a decis să audieze ca martori, în aceeași ședință din 7 iulie 2014, pe președintele Barroso, pe domnii Laitenberger și Romero Requena, pe doamna Darmanin și pe domnul Vincent, pe de o parte, în legătură cu „aspectul dacă reclamantul a demisionat sau nu a demisionat verbal la întvederea din 16 octombrie 2012 în biroul președintelui [Barroso] și, în cazul unui răspuns afirmativ, în ce context și în ce împrejurări, și în urma căror declarații făcute de acesta din urmă” și, pe de altă parte, în legătură cu „ceea ce s-a spus în cursul contactelor personale cu reclamantul imediat după întvederea menționată”.
- 39 Prin scrisoarea din 18 iunie 2014, reclamantul a răspuns la întrebarea scrisă adresată de Tribunal în temeiul acestor măsuri de organizare a procedurii.
- 40 Reclamantul s-a înfățișat personal, iar martorii au fost audiați de Tribunal, în condițiile stabilite în Regulamentul de procedură, în ședința din 7 iulie 2014.
- 41 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 8 iulie 2014, în urma căreia procedura orală a fost închisă și cauza a rămas în pronunțare.
- 42 În cadrul acestei ședințe, reclamantul a depus Avizul 2/2012 al Comitetului de supraveghere al OLAF din 11 decembrie 2012, pe care Tribunalul a decis să îl includă în dosar după ce a ascultat Comisia. Aceasta a depus o declarație făcută de prim-ministrul maltez în fața Parlamentului maltez la

16 octombrie 2012 (a se vedea punctul 17 de mai sus). După ce a audiat reclamantul, Tribunalul a decis să includă acest document în dosar, păstrându-și însă dreptul să decidă cu privire la admisibilitatea sa.

- 43 Prin scrisoarea din 23 octombrie 2014, reclamantul a adresat grefei Tribunalului observații scrise privind procesul-verbal al ședinței care îi fusese comunicat. Tribunalul a refuzat să includă aceste observații în dosar, fapt despre care părțile au fost informate prin scrisoarea grefei Tribunalului din 13 noiembrie 2014.

Concluziile părților

- 44 Reclamantul solicită Tribunalului:

- anularea „deciziei verbale din 16 octombrie 2012 de încetare a funcției reclamantului cu efect imediat, luată de președintele [Barroso]” (denumită în continuare „decizia atacată”);
- repararea prejudiciului cu valoare simbolică de 1 euro cu titlu de prejudiciu moral și, cu titlu provizoriu, în valoare de 1 913 396 de euro cu titlu de prejudiciu material;
- obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

- 45 Comisia solicită Tribunalului:

- respingerea acțiunii ca inadmisibilă, în tot sau în parte, și, în orice caz, ca nefondată;
- obligarea reclamantului la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la cererea de retragere din dosar a anexelor 4 și 13 la replică

- 46 Dat fiind că reclamantul a prezentat, în anexa 4 la replică, o versiune a avizului Comitetului de supraveghere al OLAF privind prezenta cauză publicată în ediția online a ziarului maltez *MaltaToday* din 7 mai 2013 și, în anexa 13 la replică, o versiune a raportului OLAF publicată în ediția online a aceluiași ziar din 28 aprilie 2013, Comisia susține, în duplică, că aceste două documente au făcut obiectul unei „scurgeri de informații” în presa malteză și solicită retragerea lor din dosar, întrucât nu au fost obținute legal, iar reclamantul nu a invocat împrejurări deosebite care ar justifica includerea lor în dosar și nu a invocat caracterul lor decisiv în vederea pronunțării în prezenta cauză.

- 47 În această privință, este necesar să se arate că nici eventualul caracter confidențial al documentelor în cauză, nici faptul că aceste documente au fost obținute, eventual, în mod nelegal nu împiedică menținerea lor la dosar. Într-adevăr, nu există vreo dispoziție care să prevadă expres interdicția de a ține cont de probele obținute în mod nelegal (Hotărârea din 8 iulie 2008, Franchet și Byk/Comisia, T-48/05, Rep., EU:T:2008:257, punctele 74 și 75, și Hotărârea din 24 martie 2011, Dover/Parlamentul, T-149/09, EU:T:2011:119, punctul 61). Pe de altă parte, Curtea nu a exclus ca inclusiv documente interne să poată, în anumite cazuri, să figureze în mod legitim în dosarul unei cauze (Ordonanța din 19 martie 1985, Tordeur și alții, 232/84, punctul 8, și Ordonanța din 15 octombrie 1986, LAISA/Consiliul, 31/86, punctul 5).

- 48 Astfel, în anumite situații, nu a fost necesar ca reclamantul să demonstreze că a obținut în mod legal documentul confidențial invocat în susținerea acțiunii sale. Tribunalul a considerat, procedând la o comparare a intereselor care trebuie protejate, că trebuie apreciat dacă circumstanțe particulare, precum caracterul decisiv al prezentării unui document pentru a asigura controlul regularității procedurii de adoptare a actului atacat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 martie 2001, Dunnett

și alții/BEI, T-192/99, Rec., EU:T:2001:72, punctele 33 și 34) sau pentru a proba existența unui abuz de putere (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 februarie 1996, Lopes/Curtea de Justiție, T-280/94, RecFP, EU:T:1996:28, punctul 59), justificau neretragerea unui document de la dosar.

- 49 În speță, în primul rând, este necesar să se arate că nu s-a dovedit că reclamantul însuși și-ar fi procurat în mod nelegal documentele a căror retragere din dosar este solicitată, întrucât versiunea acestor documente pe care le prezintă este cea care a fost publicată în presa malteză.
- 50 În al doilea rând, caracterul confidențial al documentelor în cauză a fost, în orice caz, compromis chiar prin această publicare în presă, astfel încât depunerea lor la dosarul prezentei cauze nu aduce în alt fel atingere caracterului confidențial.
- 51 În al treilea rând, în contextul prezentei cauze, documentele în discuție au fost invocate în susținerea celui de al treilea și a celui de al patrulea motiv al acțiunii și sunt, în opinia reclamantului, necesare în vederea aprecierii aspectului dacă președintele Barroso putea în mod legitim să se întemeieze pe raportul OLAF, presupunând că legalitatea acestuia este afectată de viciile invocate în cadrul motivelor menționate. Tribunalul arată în această privință că, în replică, reclamantul a dezvoltat o argumentare nouă, în drept și în fapt, îndreptată atât împotriva acuzațiilor formulate împotriva sa de Swedish Match, autoare a plângerii care a făcut obiectul raportului OLAF, cât și împotriva legalității procedurii urmate de OLAF în vederea redactării acestui raport. Această argumentare se întemeiază, într-o mare măsură, pe raportul OLAF și pe avizul comitetului de supraveghere al OLAF, considerate de reclamant ca fiind elemente noi apărute în cursul procedurii, întrucât au fost publicate în presa malteză după introducerea acțiunii. Fără a aduce atingere pertinentei intrinseci a acestei argumentări în vederea aprecierii legalității deciziei atacate, ea este suficientă pentru a respinge obiecția Comisiei potrivit căreia reclamantul nici nu ar fi invocat împrejurări deosebite care să justifice depunerea documentelor în discuție la dosar, nici nu ar fi invocat caracterul lor decisiv în vederea pronunțării în prezenta cauză.
- 52 În al patrulea rând, este necesar să se arate că data întrevederii din 16 octombrie 2012, în urma căreia a fost adoptată decizia atacată, a fost stabilită de cabinetul președintelui Barroso în funcție de data anunțată de transmitere către acesta a raportului OLAF și că decizia atacată, presupunând că există, ar fi intervenit chiar în ziua următoare primirii acestui raport de președintele Barroso. Astfel, deși Comisia afirmă că acest raport nu este un act pregătitor al deciziei atacate, Comisia însăși, în înscrisurile sale, admite că ar fi exagerat să se pretindă că „decizia atacată nu are nicio legătură cu raportul menționat”.
- 53 În consecință, având în vedere natura documentelor în cauză, faptul că acestea au fost divulgate deja prin intermediul presei și împrejurările litigiului, se impune respingerea cererii Comisiei care vizează retragerea documentelor menționate din dosarul cauzei.

Cu privire la admisibilitatea documentului prezentat de Comisie în ședință

- 54 Declarația prim-ministrului maltez, domnul Gonzi, în fața Parlamentului maltez, cu ocazia ședinței sale în plen din 16 octombrie 2012 (a se vedea punctul 17 de mai sus), reprodusă dintr-un registru public oficial, a fost invocată de Comisie în ședința din 7 iulie 2014, în care reclamantul s-a înfățișat personal, iar ulterior prezentată de aceeași instituție în ședința de audiere a pledoariilor din 8 iulie 2014, în urma căreia ea a fost depusă provizoriu la dosar. Declarația respectivă este pertinentă pentru prezentul litigiu, întrucât în ea se menționează dialogul dintre domnul Gonzi și reclamant privind încetarea funcției acestuia de membru al Comisiei, în cursul discuției telefonice pe care au avut-o în după-amiaza zilei de 16 octombrie 2012, la puțin timp după întrevederea din 16 octombrie 2012.
- 55 În ședința din 7 iulie 2014, avocații reclamantului s-au opus totuși invocării acestui document de Comisie, pentru motivul că nu făcea parte din dosar și că aceasta contravenea principiului contradictorialității.

- 56 În această privință, trebuie amintit că principiul respectării dreptului la apărare constituie un principiu fundamental al dreptului Uniunii. Faptul de a întemeia o hotărâre judecătorească pe fapte și pe documente de care părțile însele sau una dintre acestea nu au putut lua cunoștință și cu privire la care nu au fost, așadar, în măsură să își precizeze poziția ar constitui o încălcare a acestui principiu (Hotărârea din 22 martie 1961, Snupat/Înalta Autoritate, 42/59 et 49/59, Rec., EU:C:1961:5).
- 57 Principiul egalității armelor, care este un corolar al noțiunii înseși de proces echitabil și are drept scop asigurarea echilibrului între părțile la procedură, garantând faptul că orice document furnizat instanței poate fi verificat și contestat de oricare parte la procedură, presupune obligația de a oferi fiecărei părți o posibilitate rezonabilă de a-și susține cauza, inclusiv probele, în condiții care nu o plasează într-o situație de dezavantaj net în raport cu adversarul acesteia (Hotărârea din 6 noiembrie 2012, Otis și alții, C-199/11, Rep., EU:C:2012:684, punctele 71 și 72).
- 58 În speță, depunerea tardivă a documentului în litigiu este justificată de împrejurările deosebite în care Comisia a fost determinată să îl invoce. Astfel, deși niciuna dintre părți nu se referise, în înscrisurile sale de procedură, la o discuție telefonică între reclamant și prim-ministrul maltez, în după-amiaza zilei de 16 octombrie 2012, reclamantul a menționat această discuție pentru prima dată cu ocazia înfățișării sale personale în ședința din 7 iulie 2014, arătând că îi menționase, cu această ocazie, domnului Gonzi că președintele Barroso tocmai „pusese capăt” (terminate) funcției sale la Comisie. Prin urmare, tocmai pentru a respinge aceste afirmații ale reclamantului privind conținutul exact al replicilor în cursul dialogului menționat, agenții Comisiei s-au referit la documentul în litigiu, în care domnul Gonzi declară mai degrabă că reclamantul i-a comunicat propria decizie de a demisiona. Prin urmare, departe de a încălca principiul contradictorialității, luarea în considerare a documentul menționat permite, dimpotrivă, să se asigure respectarea sa, oferind Comisiei oportunitatea să răspundă la o nouă afirmație a reclamantului, făcută pentru prima dată în ședința menționată.
- 59 În plus, reclamantul și avocații săi au fost puși în situația să ia poziție în privința admisibilității, pertinentei și valorii probante a documentului menționat în ședința de audiere a pledoariilor din 8 iulie 2014, într-un termen care nu poate fi considerat exagerat de scurt având în vedere toate împrejurările din prezenta cauză și în special caracterul oficial al acestui document reprodus dintr-un registru public. În acest context, reclamantul nu a reiterat, de altfel, obiectivul său ca documentul în cauză să fie inclus în dosar. Acesta nu a solicitat Tribunalului nici să poată comenta în scris documentul menționat și nici nu a solicitat o amânare a ședinței.
- 60 Având în vedere aceste elemente de apreciere, trebuie să se constate admisibilitatea documentului în cauză în cadrul prezentei proceduri (a se vedea prin analogie Hotărârea din 12 noiembrie 2014, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia, C-580/12 P, Rep., EU:C:2014:2363, punctele 33-35 și jurisprudența citată).

Cu privire la cererea de anulare

Considerații introductive privind obiectul cererii de anulare

- 61 Tribunalul a avut ocazia să constate că modul de redactare al primului capăt de cerere al reclamantului, astfel cum a fost reprodus integral la punctul 44 de mai sus, interpretat în lumina argumentelor invocate în înscrisurile sale de procedură, nu identifica în mod clar și neechivoc actul a cărui anulare este solicitată în prezenta cauză. Astfel, din anumite pasaje ale acestor înscrisuri (în special punctele 58-67 și 129 din cererea introductivă și punctele 3, 17 și 48 din replică) rezultă că reclamantul solicită anularea unei pretinse decizii din 16 octombrie 2012, prin care președintele Barroso, pe baza propriei autorități și arogându-și competențele conferite Curții de Justiție de articolele 245 TUFUE și 247 TFUE, l-a destituit din funcție cu efect imediat. În schimb, din alte pasaje ale acelorași înscrisuri (în special punctele 53, 70, 85, 88, 118 și 119 din cererea introductivă și

punctul 54 din replică) rezultă că reclamantul solicită anularea unei pretinse decizii verbale luate de președintele Barroso la 16 octombrie 2012, de a-și exercita prerogativa de a solicita demisia sa în temeiul articolului 17 alineatul (6) TUE.

- 62 În această privință, trebuie amintit că articolele 245 TFUE și 247 TFUE vizează destituirea unui membru al Comisiei de către Curtea de Justiție, sesizată de Consiliu sau de Comisie, în timp ce, potrivit articolului 17 alineatul (6) TUE, „[u]n membru al Comisiei își prezintă demisia în cazul în care președintele [Comisiei] îi solicită acest lucru”.
- 63 Prin măsura de organizare a procedurii din 22 mai 2014 (a se vedea punctul 33 de mai sus), Tribunalul a invitat, așadar, reclamantul să indice „cu claritate și fără ambiguitate” care dintre cele două acte avute în vedere în mod ipotetic la punctul 61 de mai sus era vizat de primul său capăt de cerere.
- 64 În răspunsul său scris din 18 iunie 2014 (a se vedea punctul 39 de mai sus), reclamantul a arătat că solicita anularea „deciziei verbale a președintelui [Barroso] din 16 octombrie 2012 de a[-l] elibera din funcția sa de membru al Comisiei”. Acesta menționează că, în opinia sa, decizia respectivă putea avea două temeuri juridice, și anume fie articolele 245 TFUE și 247 TFUE, fie articolul 17 alineatul (6) TUE.
- 65 Trebuie să se constate că, în pofida invitației Tribunalului, răspunsul reclamantului nu contribuie la clarificarea conținutului concluziilor sale în anulare, astfel cum sunt reproduse la punctul 44 de mai sus.
- 66 Cu toate acestea, trebuie menționat de asemenea că afirmația reclamantului, căruia îi revine sarcina probei, potrivit căreia președintele Barroso l-ar fi destituit, arogându-și abuziv competențele Curții de Justiție în temeiul articolelor 245 TFUE și 247 TFUE, nu își găsește nicio bază în dosar și de altfel nici în diversele mărturii depuse, nici chiar în depoziția reclamantului însuși făcută cu ocazia înfățișării sale personale, astfel încât ea poate fi exclusă de la bun început ca lipsind în fapt, reclamantul neaducând nicio probă și niciun indiciu al existenței pretinsei decizii de destituire invocate.
- 67 Astfel, în măsura în care, prin primul său capăt de cerere, reclamantul ar înțelege să solicite anularea unei pretinse decizii din 16 octombrie 2012, prin care președintele Barroso, pe baza propriei autorități și arogându-și competențele conferite Curții de Justiție de articolele 245 TUFUE și 247 TFUE, l-ar fi destituit din funcție cu efect imediat, cererea sa de anulare trebuie respinsă ca inadmisibilă în lipsa actului atacabil în sensul articolului 263 TFUE, reclamantul nedovedind existența materială a unei astfel de decizii (a se vedea în acest sens Ordonanța din 14 ianuarie 1992, ISAE/VP și Interdata/Comisia, C-130/91, Rec., EU:C:1992:7, punctul 11, și Hotărârea din 10 iulie 1990, Automec/Comisia, T-64/89, Rec., EU:T:1990:42, punctul 42 și jurisprudența citată).
- 68 În rest, este necesar să se considere că prezenta acțiune are ca obiect o cerere de anulare a unei pretinse decizii verbale luate de președintele Barroso, la 16 octombrie 2012, de a-și exercita prerogativa de a solicita demisia reclamantului din calitatea de membru al Comisiei, în temeiul articolului 17 alineatul (6) TUE (denumită în continuare „actul atacat”).

În fapt

- 69 În cazul în care părțile la un litigiu nu sunt de acord cu privire la fapte, revine în primul rând Tribunalului să stabilească faptele pertinente și să examineze, în acest scop, elementele de probă disponibile.
- 70 În speță, chiar după clarificarea, efectuată mai sus, a obiectului cererii de anulare, poziția reclamantului rămâne ambiguă și fluctuantă în ceea ce privește reacția sa la pretinsa cerere verbală de demisie pe care i-ar fi adresat-o președintele Barroso în temeiul articolului 17 alineatul (6) TFUE. Astfel, atât înainte de

introducerea prezentei acțiuni, cât și în înscrisurile sale de procedură, reclamantul a lăsat să se înțeleagă uneori că își prezentase efectiv demisia la 16 octombrie 2012, la cererea președintelui Barroso (a se vedea în special punctele 54, 56, 85, 88, 89, 118 și 136 din cererea introductivă și punctele 3, 4, 11, 12, 14, 15, 17, 51, 63, 69, 80, 85, 91 și 121 din replică), iar uneori că nu își prezentase niciodată în mod formal decizia în pofida unei astfel de solicitări și că această demisie, în orice caz, nu își produsese niciodată efectele în mod valabil, astfel încât se considera încă membru titular al Comisiei sau cel puțin în exercițiu [a se vedea în special, în plus față de punctele 28, 30, 31, 33, 40, 63, 70-80, 86, 87, 93 și 129 din cererea introductivă și punctele 10 și 86 din replică, scrisoarea către președintele Barroso din 21 octombrie 2012, menționată la punctul 21 de mai sus, scrisoarea sa către Comisie din 28 decembrie 2012, menționată la punctul 20 de mai sus, declarația sa scrisă solemnă (affidavit) din 8 mai 2013, inclusă în anexa 7 la replică, și declarația sa din 30 iunie 2013 la un radio maltez, menționată la punctul 27 de mai sus].

- 71 Comisia, în ceea ce o privește, susține că reclamantul a ales să își depună în mod voluntar demisia în întrevvedere din 16 octombrie 2012, fără ca această demisie să fi făcut obiectul unei cereri din partea președintelui Barroso în sensul articolului 17 alineatul (6) TUE.
- 72 Singurele elemente de probă depuse inițial la dosar nu au permis Tribunalului să tranșeze între, pe de o parte, una sau cealaltă dintre cele două versiuni susținute de reclamant (a se vedea punctul 70 de mai sus) și, pe de altă parte, versiunea susținută de Comisie (a se vedea punctul 71 de mai sus).
- 73 În aceste condiții, Tribunalul a decis să adopte măsurile de cercetare judecătorească menționate la punctele 37 și 38 de mai sus.
- 74 În continuare, în prezenta hotărâre, Tribunalul se va întemeia în special, pe de o parte, pe declarația și pe răspunsurile reclamantului în fața Tribunalului cu ocazia înfățișării personale la ședința din 7 iulie 2014, astfel cum sunt cuprinse în procesul-verbal al ședinței menționate, și, pe de altă parte, pe procesele-verbale semnate care reproduc depoziția și răspunsurile la întrebările Tribunalului și ale părților date în calitate de martori de domnii Barroso, Laitenberger, Romero Requena, de doamna Darmanin și de domnul Vincent.
- 75 În aprecierea forței probante a acestor diferite mărturii, s-a ținut cont de faptul că, pe de o parte, președintele Barroso este persoana despre care se pretinde că este autorul actului atacat și că, pe de altă parte, ceilalți martori sunt toți funcționari sau agenți ai Comisiei și lucrează, așadar, sub autoritatea mai mult sau mai puțin directă a președintelui său și în plus, doi dintre aceștia, domnii Laitenberger și Romero Requena, au fost implicați personal în pregătirea, precum și în procedura ulterioară întrevederii din 16 octombrie 2012.
- 76 Totuși martorii au depus jurământul prevăzut la articolul 68 alineatul (5) primul paragraf din Regulamentul de procedură și au atestat veridicitatea declarațiilor în condițiile prevăzute la articolul 71 din regulamentul menționat, fiindu-le atrasă atenția, cu această ocazie, asupra consecințelor penale prevăzute de legislația lor națională în caz de mărturie mincinoasă.
- 77 Pe de altă parte, faptul că patru martori sunt, din punct de vedere ierarhic, subalterni ai președintelui Barroso nu constituie, el singur, un motiv suficient pentru a repune în discuție caracterul veridic al depozițiilor lor, ținând cont atât de drepturile pe care le au și de obligațiile care li se impun în temeiul Statutului funcționarilor Uniunii Europene (a se vedea în special articolele 11, 12, 19, 21a și 22 din acesta) și al Regimului aplicabil celorlalți agenți, cât și de lipsa unui interes personal în cauză.
- 78 Fiabilitatea și credibilitatea mărturiilor sunt, în orice caz, atestate de coerența lor globală. Mai ales, acestea sunt coroborate, în majoritatea punctelor esențiale, de celelalte elemente obiective din dosar, la care se face de asemenea referire în continuare în prezenta hotărâre.

- 79 În schimb, valoarea probantă a declarațiilor făcute de reclamant în diverse împrejurări și în special cu ocazia înfățișării sale personale în ședința din 7 iulie 2014 este afectată de caracterul ambiguu, chiar contradictoriu, al versiunilor sale succesive ale evenimentelor, care mai mult provoacă confuzie decât aduc clarificări. În plus, anumite declarații ale reclamantului pot, în privința unor puncte esențiale, să fie respinse sau contrazise nu numai de declarațiile concordante ale martorilor audiați de Tribunal, ci și de alte elemente obiective din dosar, la care se face de asemenea referire în continuare în prezenta hotărâre.
- 80 Tribunalul va începe, așadar, prin stabilirea faptelor din speță întemeindu-se pe cele cinci mărturii de care dispune, precum și, în cazurile în care părțile sunt de acord cu privire la fapte, pe declarațiile reclamantului făcute cu ocazia înfățișării personale. Tribunalul va aprecia, în același timp, gradul de credibilitate a anumitor afirmații contrare ale reclamantului. Tribunalul va determina ulterior în ce măsură faptele astfel stabilite pot fi confirmate de celelalte elemente de probă depuse la dosar.
- 81 În această privință, se pot considera stabilite următoarele fapte care rezultă din împrejurările, din desfășurarea și din întvederea din 16 octombrie 2012, precum și din urmările sale imediate.
- 82 Mai întâi, în ceea ce privește pregătirea făcută anterior ședinței, președintele Barroso discutase în mai multe rânduri cu colaboratorii săi apropiați, din momentul deschiderii investiției OLAF, despre diversele opțiuni politice care ar fi la dispoziția sa, în cazul în care reclamantul „nu ar fi total reabilitat”. Având în vedere precedentul constituit de demisia colectivă a Comisiei prezidate de domnul Jacques Santer în urma „cazului Cresson”, în anul 1999, care a fost considerat drept un eveniment politic de referință, persoanele vizate definiseră pentru această împrejurare trei eventualități, și anume, în ordinea preferinței: a) cea în care reclamantul ar fi în măsură să aducă imediat explicații complete și satisfăcătoare ca răspuns la concluziile OLAF, permițând astfel președintelui Barroso să reconfirme public încrederea în acesta; b) în caz contrar, cea a unei demisii prezentate din proprie inițiativă de reclamant, pentru a-și apăra numele și pentru a proteja Comisia; c) în cazul unui refuz al acestuia, cea a unei demisii a reclamantului în urma unei cereri a președintelui Barroso în temeiul articolului 17 alineatul (6) TUE. Persoanele interesate considerau această din urmă opțiune ca fiind cea mai prejudiciabilă pentru reclamant, prin faptul că dezvăluia public pierderea încrederii președintelui Barroso față de acesta; de asemenea, această opțiune nu trebuia să fie utilizată decât în ultimă instanță.
- 83 Persoanele interesate admiteau de asemenea că o abordare rapidă și decisivă a problemei se impunea de îndată ce a fost cunoscut raportul OLAF, cu riscul de a cauza Comisiei prejudicii politice considerabile. Astfel, domnul Laitenberger a arătat în calitate de martor, făcând trimitere la diverse precedente nefericite survenite în cursul ultimelor două decenii, că, „odată ce vestea unei astfel de situații este cunoscută, se impune o acțiune imediată; timpul pierdut nu poate fi recuperat, nu există o perioadă de grație în astfel de situații”. De asemenea, domnul Romero Requena, a explicat în calitate de martor că Comisia avusese anumite experiențe negative și dureroase legate de investigațiile OLAF, atunci când s-a dovedit prea lentă să reacționeze și când fusese victima unor scurgeri de informații în presă.
- 84 Câteva zile înainte de trimiterea raportului OLAF, președintele Barroso și colaboratorii săi apropiați au fost avertizați în mod informal că lucrurile „nu erau pozitive” în ceea ce îl privește pe reclamant, fără să li se ofere mai multe detalii.
- 85 La 11 octombrie 2012, cabinetul președintelui Barroso, informat despre iminența trimiterii raportului OLAF, a contactat cabinetul reclamantului pentru a conveni data unei întvederi, care a fost stabilită la 16 octombrie 2012 la ora 13.30. Doamna Darmanin l-a informat pe reclamant despre această întâlnire, iar reclamantul a întrebat dacă ea cunoaște obiectul acesteia. Ea i-a răspuns negativ și a întrebat dacă trebuie să verifice. Reclamantul a răspuns că nu este necesar. Doamna Darmanin a pregătit, așadar, pentru acesta un dosar cu diferitele proiecte în curs care ar putea fi analizate în această întvedere.

- 86 În ceea ce privește ordinea de zi a întrevederii din 16 octombrie 2012, reclamantul a afirmat că a fost „complet luat prin surprindere”. Cu toate acestea, Tribunalul consideră că acesta trebuia totuși să aibă suspiciuni că privea investigația OLAF care îl viza, deși nu fusese informat despre încheierea sa și nici despre predarea raportului OLAF către președintele Barroso.
- 87 În primul rând, într-adevăr, reclamantul fusese audiat de două ori de OLAF, la 16 iulie și la 17 septembrie 2012 (a se vedea punctele 5 și 8 de mai sus) și, cu aceste ocazii, rezultă din raportul OLAF că îi fuseseră adresate întrebări foarte detaliate în ceea ce privește faptele menționate în scrisoarea însoțitoare, în special în ceea ce privește, pe de o parte, schimburile neoficiale și nementionate Comisiei pe care le-ar fi avut în Malta cu reprezentanți ai industriei tutunului, a căror existență o recunoscuse de altfel el însuși în privința onora dintre aceștia, și, pe de altă parte, raporturile sale cu domnul Zammit, care acționase ca intermediar cu ocazia acestor schimburi, atât în cursul perioadei vizate de investigație și în ceea ce privește obiectul acesteia, cât și în timpul desfășurării sale.
- 88 În al doilea rând, reclamantul avusese deja o întâlnire cu președintele Barroso în legătură cu investigația OLAF, la 25 iulie 2012 și cei doi discutaseră, în termeni generali, despre problema ridicată în plângere. Președintele Barroso îi împărtășise, cu această ocazie, importanța cazului și reclamantul negase categoric, în ceea ce îl privește, orice implicare în acesta, menționând intenția sa de a introduce o acțiune în instanță împotriva persoanelor implicate, intenție care nu s-a concretizat totuși sau, în orice caz, a cărei concretizare nu a fost adusă la cunoștința Comisiei.
- 89 În al treilea rând, președintele Barroso, audiat în calitate de martor, a explicat că, în contactele sale bilaterale cu membrii Comisiei, le indică în mod normal care este ordinea de zi a întâlnirii dacă aceasta se încadrează în activitățile obișnuite ale Comisiei, însă, în speță, dorea o discuție personală de ordin politic cu reclamantul, astfel încât nu fusese menționată nicio ordine de zi. În opinia sa, reclamantul ar fi trebuit în mod necesar să fi dedus din absența însăși a ordinii de zi că întrevederea privea un subiect foarte confidențial și important, care nu putea fi decât investigația OLAF. Această supoziție poate de altfel să explice de ce reclamantul nu a solicitat verificarea ordinii de zi a ședinței în cauză, chiar când șeful său de cabinet îi propunea acest lucru (a se vedea punctul 85 de mai sus).
- 90 În al patrulea rând, necomunicarea unei ordini de zi explicite către cabinetul reclamantului poate fi explicată în mod rezonabil printr-o preocupare legitimă a președintelui Barroso de a menține cât mai mult timp posibil secretul privind investigația și raportul OLAF. În această privință, trebuie menționat că doamna Darmanin și domnul Vincent, în calitate de martori, au afirmat, ca răspuns la o întrebare a Tribunalului, că nu au avut niciun fel de informații despre investigația menționată și nici despre faptele vizate înainte de a fi informați de reclamantul însuși, după întrevederea din 16 octombrie 2012.
- 91 La 15 octombrie 2012, raportul OLAF a fost primit de cabinetul președintelui Barroso și a fost citit de patru persoane, și anume, în afară de acesta, de domnul Laitenberger, de doamna Day și de domnul Romero Requena.
- 92 Două proiecte de comunicat de presă au fost ulterior redactate în mod confidențial de doamna Day, iar ulterior recitite de domnii Laitenberger și Romero Requena. Unul viza cazul în care reclamantul ar fi demisionat din proprie inițiativă, iar altul cazul în care reclamantul ar fi demisionat la cererea președintelui Barroso în temeiul articolului 17 alineatul (6) TFUE. Aceste două proiecte au fost transmise serviciului purtătorului de cuvânt al Comisiei cu puțin înainte de începerea întrevederii din 16 octombrie 2012.
- 93 În schimb, niciun proiect de comunicat de presă nu fusese redactat pentru situația în care reclamantul ar fi în măsură să dea explicații complete și satisfăcătoare ca răspuns la raportul OLAF. Președintele Barroso, precum și domnii Laitenberger și Romero Requena, audiați în calitate de martori, au explicat

că aceasta nu ar fi fost posibil înainte de a cunoaște conținutul acestor eventuale explicații. În plus, probabil nu ar fi fost necesar, în cazul respectiv, să se publice un comunicat de presă, cel puțin nu imediat.

- 94 În plus, nu au fost redactate nici un proiect de decizie în temeiul articolului 17 alineatul (6) TUE și nici o scrisoare de demisie a reclamantului. În schimb, se prevăzuse că președintele Barroso să aibă o convorbire cu prim-ministrul maltez, după întrevăderea cu reclamantul.
- 95 Înainte de începerea întrevederii din 16 octombrie 2012, președintele Barroso a solicitat domnilor Laitenberger și Romero Requena să fie pregătiți să ia act de concluziile acestei întâlniri și să gestioneze consecințele sale.
- 96 Întâlnirea a început către ora 13.45 și a durat în total aproximativ o oră și jumătate.
- 97 Președintele Barroso a început arătând reclamantului raportul OLAF. Reclamantul a solicitat să i se permită să ia cunoștință de acest raport, însă președintele Barroso a refuzat pentru motivul că raportul era confidențial. El i-a citit totuși reclamantului, de mai multe ori, scrisoarea însoțitoare și l-a întrebat ce crede despre aceasta.
- 98 Invocând energic propria inocență în privința acuzațiilor legate de mita solicitată și de pretinsele instrucțiuni date domnului Zammit, reclamantul nu a negat întâlnirile neoficiale din Malta cu reprezentanți ai industriei tutunului, precum cele organizate prin intermediul domnului Zammit și fără ca Comisia sau chiar cabinetul său să fie informați și nici relațiile personale amicale cu domnul Zammit. El a recunoscut că fusese imprudent în această privință și că nu ar fi trebuit să procedeze astfel.
- 99 Având în vedere explicațiile respective, calificate de președintele Barroso ca „puțin convingătoare” și chiar „bizare”, acesta a considerat că condițiile politice erau de așa natură încât era „de neconceput” ca reclamantul să rămână în funcție. În acest context, președintele Barroso, audiat în calitate de martor, a precizat că își pierduse, în acest stadiu, orice încredere politică și personală în reclamant. Președintele Barroso a menționat de asemenea că avea obligația să protejeze integritatea Comisiei ca instituție. El a indicat reclamantului că era preferabil și mai onorabil, în aceste condiții, să își depună demisia din proprie inițiativă, pentru a-și putea apăra onoarea. Totuși, el a menționat în plus că, în cazul în care reclamantul nu ar proceda astfel, Tratatul de la Lisabona îi conferea competența să îl constrângă în acest sens solicitându-i oficial să demisioneze.
- 100 Cei doi și-au continuat discuțiile timp de aproape o oră, reclamantul continuând să își invoce nevinovăția și să solicite accesul la raportul OLAF, președintele Barroso replicând că nu avea dreptul să i-l comunice. Reclamantul a insistat de asemenea asupra caracterului neplăcut al situației sale pentru el și familia sa, și a menționat că avea nevoie de mai mult timp, cel puțin 24 de ore, pentru a putea consulta un avocat în legătură cu aceste aspecte, însă acest termen i-a fost refuzat de președintele Barroso, care nu era dispus să îi acorde decât maximum o jumătate de oră.
- 101 La terminarea acestei discuții, reclamantul i-a spus președintelui Barroso că a ales să demisioneze. Președintele Barroso a subliniat, cu ocazia depoziției sale în calitate de martor, că această afirmație fusese formulată la prezent („demisionez”), iar nu la viitor („voi demisiona”).
- 102 În acest context, Tribunalul nu recunoaște valoare probantă depoziției reclamantului potrivit căreia, în fața „hărțuirii” la care a fost supus, ar fi zis pur și simplu președintelui Barroso: „pare evident că trebuie să plec” sau ar fi „zis că pleacă”, subînțelegându-se prin aceasta că nu și-ar fi depus încă efectiv demisia în stadiul respectiv.

103 Efectul unor astfel de declarații dilatorii ar fi fost astfel incompatibil cu unicele trei rezultate posibile ale întrevederii din 16 octombrie 2012 avute în vedere de președintele Barroso (a se vedea punctul 82 de mai sus), care ar necesita toate o acțiune rapidă și decisivă (a se vedea punctul 83 de mai sus), astfel încât posibilitatea ca președintele Barroso să se mulțumească cu asemenea declarații poate fi exclusă în mod rezonabil.

104 Mai ales și fără a fi necesar să se identifice motivele pentru care reclamantul a considerat oportun să introducă prezenta acțiune la Tribunal, trebuie subliniat că persoana interesată și-a formulat depoziția în termenii următori:

„Provin dintr-un sistem, am fost ministru în cabinetul maltez timp de mulți ani – timp de mai mult de 15 ani; provin dintr-un sistem în care, dacă prim-ministrul vă spune să plecați, chiar printr-un simplu sms, plecați. Vreau să spun că este vorba despre sistem, nu spuneți «nu, voi sesiza instanța cu acest diferend»; vreau să spun că acesta este sistemul actual cu care sunt obișnuit. Și, prin urmare, aceasta era situația cu care mă confruntam în acel moment.”

105 De asemenea, ca răspuns la o întrebare a Tribunalului, reclamantul a exclamat: „Cum poate un politician să rămână acolo unde nu este dorit?”

106 Aceste reflecții spontane par a fi puțin compatibile cu versiunea, susținută de altfel de reclamant, a simplului anunț al unei demisii viitoare sau chiar al unei demisii avute doar în vedere.

107 Spre ora 15.00, președintele Barroso i-a chemat în biroul său pe domnii Laitenberger și Romero Requena, pentru a lua act de concluziile întrevederii și pentru a gestiona consecințele sale, în special prin publicarea unui comunicat de presă care atestă demisia reclamantului și prin preluarea personalului cabinetului său.

108 În scopul pronunțării prezentei hotărâri, trebuie în esență să se rețină din această a doua parte a întrevederii din 16 octombrie 2012, astfel cum a fost prezentată de martori, că:

- președintele Barroso a arătat domnilor Laitenberger și Romero Requena, în prezența reclamantului, că acesta a decis să demisioneze, contestând totodată afirmațiile OLAF;
- reclamantul a continuat să își susțină energic nevinovăția, precum și să conteste tratamentul care i-a fost aplicat, mergând până la a vorbi de „linșaj”, și mai ales să solicite să aibă la dispoziție mai mult timp înainte de anunțul public al demisiei sale; în această privință, ca răspuns la o întrebare a avocaților reclamantului, domnul Romero Requena a precizat în calitate de martor că, deși își susținea energic nevinovăția, reclamantul accepta realitatea politică a deciziei sale;
- președintele Barroso a estimat că nu putea amâna rezolvarea acestei situații, demisia reclamantului fiind o decizie politică și instituțională, impunându-se informarea autorităților malteze și a președinților altor instituții și publicarea unui comunicat de presă mai târziu în acea după-amiază;
- având în vedere insistența reclamantului de a putea dispune de mai mult timp înainte de anunțul public al demisiei sale, președintele Barroso a dorit obținerea unei clarificări a aspectului dacă reclamantul o confirma sau dacă considera că putea rămâne în funcție ca membru al Comisiei; reclamantul a răspuns negativ și a confirmat demisia, continuând să solicite mai mult timp;
- președintele Barroso a concluzionat că respectivul caz nu putea fi redeschis; el ar fi fost bucuros să acorde mai multe timp reclamantului, însă nu putea să procedeze astfel și considera că demisia lui a fost depusă;

- președintele Barroso i-a citit reclamantului proiectul de comunicat de presă care anunța demisia sa în prezența a doi martori; acesta nu a formulat vreo obiecție; președintele Barroso a adăugat de mână enunțul „Domnul Dalli respinge categoric aceste concluzii”;
 - spre sfârșitul întrevederii, conversația s-a axat pe urmările și pe aspectele practice ale demisiei reclamantului; acesta a solicitat astfel și a obținut informații privind procedura care viza înlocuirea sa ca membru al colegiului și situația administrativă a personalului cabinetului său.
- 109 În cursul acestei a doua părți a întrevederii din 16 octombrie 2012, reclamantul a întrebat dacă trebuia să scrie o scrisoare de demisie. Președintele Barroso i-a răspuns că nu trebuia, însă putea să o scrie dacă dorea acest lucru, iar cei doi au convenit să solicite domnului Romero Requena să pregătească un proiect de scrisoare care să menționeze motivele demisiei sale. Președintele Barroso a precizat că înțelegea astfel să ofere ocazia reclamantului să menționeze argumente în apărarea sa care nu puteau figura în comunicatul de presă al Comisiei.
- 110 În această privință și pentru motive similare celor prezentate la punctele 103-106 de mai sus, ca răspuns la teza enunțată la punctul 101 de mai sus, Tribunalul consideră că reclamantului îi lipsește credibilitatea atunci când afirmă, în depoziția sa, că a declarat în prezența domnilor Laitenberger și Romero Requena că „ar pleca” sau că „va pleca”, însă doar cu condiția ca demisia sa să fie în formă scrisă. Ca răspuns la o întrebare a avocaților reclamantului, domnul Romero Requena, în calitate de martor, a arătat în plus că nu a considerat în niciun moment scrisoarea de demisie ca fiind o formalitate indispensabilă demisiei reclamantului. Această scrisoare trebuia doar să permită reclamantului să își prezinte public în scris motivele demisiei. De asemenea, în cursul audierii sale, domnul Laitenberger, în calitate de martor, și-a încheiat prezentarea faptelor indicând că, în opinia sa, era clar, în lumina conversației dintre președintele Barroso și reclamant în prezența sa, că acesta din urmă a optat să demisioneze din proprie inițiativă, mai degrabă decât să fie constrâns să demisioneze, și că scrisoarea de demisie a reclamantului ar fi doar o confirmare a unei decizii deja luate și efective.
- 111 Întrevederea s-a terminat și reclamantul a părăsit biroul președintelui Barroso spre ora 15.30.
- 112 Președintele Barroso a avut ulterior o discuție telefonică cu prim-ministrul maltez, domnul Gonzi, cu care a convenit să se declanșeze procesul de înlocuire a reclamantului.
- 113 Spre ora 15.45, reclamantul a revenit la biroul său și a solicitat secretarei sale să convoace personalul cabinetului său pentru o ședință. Doamna Darmanin l-a întrebat care este motivul, iar reclamantul i-a răspuns, în măsura în care își amintește, în termenii următori:
- „Avem o problemă, avem o mare problemă – Trebuie să îi telefonez soției mele și să îi spun. Trebuie să plec [în malteză: irrid nitlaq], trebuie să văd, trebuie să verific [în malteză: irrid nara] indemnizațiile mele. Care sunt drepturile mele? Am dreptul la o pensie?”
- 114 Reclamantul a telefonat apoi soției, iar doamna Darmanin a ieșit din birou.
- 115 Reclamantul a telefonat și prim-ministrului maltez, care îi telefonase deja în absența sa. Potrivit reclamantului, acest dialog telefonic a durat un minut, iar domnul Gonzi i-ar fi zis pur și simplu: „Ascultați, am primit acest apel telefonic de la Barroso și mi-a spus că nu mai sunteți comisar și că trebuie să găsim pe altcineva”. Pe de altă parte, reclamantul a subliniat, ca răspuns la o întrebare adresată cu ocazia înfățișării sale personale, că i-a explicat domnului Gonzi că președintele Barroso „l-a eliberat din funcția” sa de membru al Comisiei. Aceste afirmații, prezentate în acești termeni, sunt totuși infirmate de declarația făcută de domnul Gonzi în fața Parlamentului maltez, în seara aceleiași zile (a se vedea punctul 17 de mai sus).

- 116 Între orele 16.00 și 16.15, membrii personalului cabinetului reclamantului au fost invitați în aceeași sală de ședință. Reclamantul i-a informat că a avut loc o întrevedere cu președintele Barroso, care i-a făcut cunoscute concluziile raportului OLAF privind anumite contacte pe care acesta le-ar fi avut cu industria tutunului. El a declarat printre altele că, la ora 17.00, președintele Barroso urma să anunțe plecarea sa din Comisie și că în acel moment urma să părăsească Comisia, să se reîntoarcă în Malta și să își apere cauza.
- 117 În cursul audierii sale ca martor, doamna Darmanin a afirmat și a repetat că, deși nu își mai amintea termenii exacti utilizați de reclamant la întâlnirea cu personalul cabinetului său, era clar pentru ea că acesta urma să nu mai fie membru al Comisiei începând cu ora 17.00. Ca răspuns la o întrebare a Tribunalului, ea a adăugat că nu era în măsură să poată să confirme sub jurământ că reclamantul a zis „am demisionat”, însă nici nu își amintea ca acesta să fi făcut vreo afirmație în sens contrar.
- 118 Între orele 16.20 și 16.45, domnul Romero Requena s-a deplasat la cabinetul reclamantului pentru a-i da proiectul de scrisoare de demisie pe care îl redactase cu ajutorul asistentului său. El l-a găsit pe reclamant în birou împreună cu o persoană pe care nu o cunoștea. Reclamantul nu a semnat respectivul proiect de scrisoare, ci a răspuns că „se va ocupa de aceasta”. Domnul Romero Requena a părăsit imediat biroul.
- 119 Proiectul scrisorii în cauză (anexa A.12 la cererea introductivă) este redactat în termenii de mai jos și cuprinde următoarele semne de tăiere, în legătură cu care părțile sunt de acord că au fost făcute de mână de către reclamant, după ce a primit proiectul menționat:

„Domnule președinte,

Prin prezenta vă informez despre decizia mea de a demisiona din funcția de membru al Comisiei Europene cu efect imediat.

Am luat această decizie atât pentru a-mi apăra propria reputația, cât și pentru a evita orice prejudiciu pentru Uniunea Europeană și Comisie în săptămânile care urmează.

Contest cu fermitate toate acuzațiile. Sunt convins că nimic nu va conduce la constatarea unei încălcări de către mine a legii. Intenționez, așadar, să recurg la toate mijloacele legale pe care le am la dispoziție pentru a-mi proteja reputația și interesele mele față de aceste acuzații. Totuși, acest demers nu numai că va necesita timp, ci mai ales va necesita eliberarea mea de orice responsabilități politice actuale ca membru al Comisiei Europene. Dacă aș rămâne în funcție nu aș putea să îmi apăr cauza cu intensitatea pe care o consider necesară. În același timp, recunosc că faptul că unul dintre membrii în exercițiu ai instituției să fie angajat într-o luptă juridică împotriva unor afirmații legate de conduita sa profesională ar cauza în mod inevitabil prejudicii pentru imaginea instituției. Și mai important, nu m-aș simți capabil să consacru toată energia mea exercitării atribuțiilor de comisar [...] fiind necesar în același timp să mă apăr împotriva unor astfel de acuzații.

Permiteți-mi totuși să vă asigur că hotărârea mea de a-mi apăra buna reputație împotriva acestor acuzații nu mă va împiedica în niciun moment să îmi respect obligațiile legale ca fost comisar, să mă comport cu integritate și cu discreție.”

- 120 La ora 16.50, doamna Day a telefonat doamnei Darmanin pentru a sugera organizarea unei ședințe cu personalul cabinetului reclamantului, cu ea însăși și cu domnul Laitenberger. Această ședință a avut loc între orele 17.30 și 17.45 la etajul 13 al clădirii Berlaymont. Personalul cabinetului reclamantului a fost informat, printre altele, că vicepreședintele Comisiei, Maroš Ševčovič, va fi responsabil pentru Direcția Generală Sănătate și protecția consumatorilor până la numirea unui nou membru al Comisiei care să îl înlocuiască pe reclamant.

- 121 La ora 17.11, comunicatul de presă al Comisiei care atesta demisia reclamantului a fost făcut public. Reclamantul admite că a avut cunoștință de acesta.
- 122 Spre ora 18.00, purtătorul de cuvânt al reclamantului, domnul Vincent, a fost rugat să vină în biroul acestuia. Reclamantul l-a întrebat dacă ar putea să fie emis un comunicat de presă în care și-ar expune punctul de vedere ca răspuns la comunicatul de presă al Comisiei. Domnul Vincent i-a răspuns că nu mai era posibil, dat fiind că demisia sa devenise acum oficială și că nu putea, prin urmare, să mai recurgă la serviciile de comunicare ale Comisiei. Reclamantul s-a arătat contrariat. În acel moment, doamna Darmanin, care auzise, din biroul său, voci agitate într-un birou apropiat de al său, l-a găsit aici pe reclamant care discuta cu domnul Vincent. Ea a confirmat reclamantului că publicarea unui comunicat de presă în numele său nu mai era posibilă, dat fiind că începând cu ora 17.00 acesta nu mai era membru al Comisiei și că persoana care reprezenta instituția era președintele său, care emisese deja propriul comunicat.
- 123 Mai târziu în aceeași seară, reclamantul a publicat propriul comunicat de presă. Acest comunicat de presă nu menționează demisia sa, însă nici nu critică comunicatul de presă al Comisiei. În esență, comunicatul se limitează să respingă toate acuzațiile formulate de OLAF.
- 124 Având în vedere ansamblul constatărilor, aprecierilor și considerațiilor care precedă, Tribunalul consideră că s-a stabilit corespunzător cerințelor legale că reclamantul și-a prezentat verbal demisia din funcția de membru al Comisiei în cursul întâlnirii pe care a avut-o cu președintele Barroso în după-amiaza zilei de 16 octombrie 2012, în biroul acestuia din urmă, și că reclamantul a confirmat verbal această demisie în prezența domnilor Laitenberger și Romero Requena.
- 125 Această concluzie, stabilită în principal pe baza depozițiilor martorilor, confirmate dacă era cazul prin înfățișarea personală a reclamantului, este confirmată printre altele prin:
- declarația făcută în Parlamentul maltez în seara zilei de 16 octombrie 2012 de prim-ministrul maltez, după discuția sa telefonică cu reclamantul (a se vedea punctul 17 de mai sus);
 - interviul acordat de reclamant la un radio maltez în seara zilei de 16 octombrie 2012 (a se vedea punctul 18 de mai sus), în care a ales să prezinte plecarea sa din Comisie drept o alegere politică voluntară;
 - necriticarea de către reclamant a comunicatului de presă publicat de Comisie în jurul orei 17.00, în seara zilei de 16 octombrie 2012, despre care avea totuși cunoștință și care menționa demisia sa;
 - inexistența unei declarații oficiale a reclamantului, în special în propriul comunicat de presă publicat în seara zilei de 16 octombrie 2012, pentru a contesta demisia sa anunțată de Comisie;
 - caracterul limitat al însemnărilor de mână făcute de reclamant pe proiectul scrisorii de demisie care îi fusese prezentat de domnul Romero Requena (a se vedea punctul 119 de mai sus);
 - nota la dosar a domnului Romero Requena din 18 octombrie 2012 (a se vedea punctul 19 de mai sus), întocmită înaintea primei contestări de către reclamant a faptului sau a legalității demisiei sale (a se vedea punctul 21 de mai sus), și anume cuvintele *in tempore non suspecto*.

În drept

- 126 Rezultă din ansamblul acestor constatări de fapt care precedă că reclamantul și-a prezentat verbal demisia din funcția de membru al Comisiei în cursul întrevederii din 16 octombrie 2012 și că a confirmat verbal această demisie în prezența domnilor Laitenberger și Romero Requena, la sfârșitul acestei întrevederi.

- 127 În ceea ce privește motivele acțiunii, revine Tribunalului să aprecieze în drept dacă această demisie trebuie calificată drept voluntară sau dacă ea a fost prezentată în temeiul unei obligații în urma cererii care ar fi fost formulată de președintele Barroso în sensul articolului 17 alineatul (6) TUE, cerere care ar constitui, așadar, actul atacabil în prezenta cauză.
- 128 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că articolul 17 alineatul (6) TUE nu supune nici cererea președintelui Comisiei și nici depunerea demisiei care trebuie să urmeze în urma acesteia unei condiții de formă deosebite, și anume forma scrisă. O astfel de cerință nu pare să fie impusă nici de principiul general al securității juridice, întrucât sarcina probei unei demisii îi revine, în orice caz, părții care se prevalează de ea (a se vedea în acest sens și prin analogie Hotărârea din 23 februarie 2001, De Nicola/BEI, T-7/98, T-208/98 și T-109/99, RecFP, EU:T:2001:69, punctele 287 și 290). În plus, situația este similară în cazul demisiei voluntare a unui membru al Comisiei.
- 129 Trebuie, așadar, să se respingă de la bun început motivul de anulare întemeiat pe încălcarea dispoziției menționate și a principiului general de drept menționat prin faptul că reclamantul nu și-a depus demisia în scris.
- 130 În aceste condiții, reclamantul susține în esență că, menționându-i expres intenția de a face uz de competența pe care o are în temeiul articolului 17 alineatul (6) TUE de a-i solicita demisia, președintele Barroso a luat o decizie verbală care constituie un act atacabil în sensul articolului 263 al patrulea paragraf TFUE, în măsura în care ea produce efecte juridice obligatorii de natură a afecta interesele reclamantului, modificând în mod distinct situația sa juridică.
- 131 Mai specific, faptul că președintele Barroso l-a invitat pe reclamant să demisioneze, menționând că ar fi mai onorabil pentru acesta să demisioneze din proprie inițiativă decât să fie invitat în acest sens, ar constitui *de facto* și *de iure* chiar expresia competenței deținute de președintele Comisiei, în temeiul articolului 17 alineatul (6) TUE, de a solicita demisia unui membru al Comisiei. „Invitația” adresată reclamantului de a „demisiona voluntar” și „amenințarea”, în cazul în care refuză acest lucru, a președintelui Barroso, care i-ar „solicita să o facă”, ar constitui în realitate unul și același act, anunțat în două moduri diferite și formulat cu cuvinte diferite.
- 132 Pentru a aprecia dacă afirmațiile făcute efectiv de președintele Barroso la întrevvedere din 16 octombrie 2012 constituie, după cum susține reclamantul, o „cerere” verbală de demisie din funcția sa în sensul articolului 17 alineatul (6) TUE, trebuie să se țină cont, pe de o parte, de natura și de conținutul funcției în cauză și, pe de altă parte, de geneza, precum și de *ratio legis* a dispoziției în cauză.
- 133 În ceea ce privește, în primul rând, natura funcției în cauză, aceasta constituie un mandat cu caracter în esență politic [a se vedea în special articolul 17 alineatele (1), (3) și (8) TUE], conferit de Consiliul European persoanei interesate, de comun acord cu președintele Comisiei și după aprobarea Parlamentului [a se vedea articolul 17 alineatul (7) TUE]. În ceea ce privește conținutul acestei funcții, astfel cum este definit la articolul 17 alineatul (1) TUE, el cuprinde, în esență, atribuții de coordonare, de executare, de administrare și de control al punerii în aplicare a politicilor Uniunii în domeniile de competență atribuite acesteia de tratate.
- 134 În măsura în care Comisia poate fi considerată, astfel cum se definește ea însăși, „organ executiv” principal al unei noi ordini juridice de drept internațional reprezentate de Uniune (în sensul Hotărârii din 5 februarie 1963, van Gend & Loos, 26/62, Rec., EU:C:1963:1), membrii săi exercită astfel, în mod colegial, funcții care, potrivit teoriei clasice a separației puterilor în stat, țin de competența executivului.
- 135 În acest context, trebuie arătat că, potrivit tradițiilor constituționale comune ale statelor membre, persoanele investite cu astfel de funcții în executivul național pot fi în general revocate în mod discreționar de șeful executivului sau de autoritatea care le-a numit. În această privință, trebuie amintit că propriile declarații ale reclamantului făcute cu ocazia înfățișării sale personale, cum sunt cele reproduse la punctul 104 de mai sus, privesc uzanțele politice din Malta.

- 136 În ceea ce privește, în al doilea rând, geneza și *ratio legis* ale articolului 17 alineatul (6) TUE, trebuie amintit că, în afara de înlocuirea ordinară și de deces, tratatele nu prevăd la origine nicio altă posibilitate de a demisiona a unui membru al Comisiei decât cea a demisiei (articolul 215 CE) sau a destituirii de către Curtea de Justiție, în special în cazul unei abateri grave (articolul 216 CE).
- 137 În afara acestor împrejurări deosebite care pot conduce la o procedură de destituire de către Curte, nu exista, așadar, nicio posibilitate pentru Comisie în calitate de colegiu sau pentru președintele său în calitate de șef al acesteia să îl constrângă pe unul dintre membrii săi să demisioneze în cazul în care contextul sau împrejurările politice ale momentului ar impune acest lucru în interesul instituției.
- 138 După cum s-a arătat la punctul 135 de mai sus, această situație nu era conformă cu uzanțele politice care există în mod tradițional în cadrul executivului național.
- 139 După cum a subliniat Comisia în cursul prezentei proceduri, această situație a condus, de altfel, la demisia în bloc a Comisiei prezidate de domnul Jacques Santer, la 15 martie 1999, în urma refuzului a doi dintre membrii săi de a-și prezenta demisia în contextul iminenței unei moțiuni de cenzură față de Comisie, în calitate de colegiu, de către Parlament.
- 140 Pentru a se preveni repetarea unor asemenea cazuri de demisie colectivă, care pot aduce atingere bunei funcționari a instituțiilor comunitare sau pot afecta credibilitatea lor politică, autorii Tratatului de la Nisa, semnat la 26 februarie 2001, au acordat președintelui Comisiei puterea discreționară de a solicita demisia unui membru al Comisiei cu susținerea majorității colegiului. Articolul 217 alineatul (4) CE, în versiunea rezultată din Tratatul de la Nisa, prevede astfel că „[u]n membru al Comisiei își prezintă demisia în cazul în care președintele, după aprobarea colegiului, îi solicită acest lucru”.
- 141 Autorii Tratatului de la Lisabona, semnat la 13 decembrie 2007, au consolidat această prerogativă a președintelui Comisiei conferindu-i puterea discreționară de a solicita demisia unui membru al Comisiei, potrivit articolului 17 alineatul (6) TUE, fără să mai fie necesar să dispună în acest scop de aprobarea prealabilă a majorității colegiului.
- 142 După cum demonstrează geneza și *ratio legis* ale acestei dispoziții, ea are în vedere în special eventualitatea în care un membru al Comisiei ar refuza să demisioneze voluntar și din proprie inițiativă, în condițiile în care președintele Comisiei și-a pierdut încrederea în el și consideră că menținerea în funcție ar risca să aducă atingere credibilității și chiar supraviețuirii politice a instituției.
- 143 În speță, demersul președintelui Barroso, care consta, încă dintr-o etapă anterioară întrevederii din 16 octombrie 2012, în acordarea unei posibilități reclamantului de a alege între o demisie voluntară și o demisie „provocată” prin formularea unei cereri în sensul articolului 17 alineatul (6) TUE, este o continuare a acestei geneze și respectă pe deplin *ratio legis* a dispoziției respective. Acest demers s-a materializat în special prin pregătirea a două proiecte de comunicate de presă, luând în considerare ambele eventualități (a se vedea punctul 92 de mai sus).
- 144 Pe de altă parte, rezultă din cercetarea judecătorească efectuată de Tribunal că, încă de la începutul ședinței din 16 octombrie 2012, președintele Barroso se hotărâse, având în vedere lipsa explicațiilor complete și satisfăcătoare din partea reclamantului ca răspuns la concluziile OLAF, că reclamantul trebuie să părăsească Comisia și că era determinat să utilizeze, dacă era necesar, în acest scop, competența conferită de articolul 17 alineatul (6) TUE de a-i solicita demisia. În același timp, președintele Barroso era în continuare dispus, în interesul însuși al reclamantului, să îi facă acestuia ceea ce considera a fi „favoarea politică” de a putea să își prezinte dimisia în mod voluntar, fără o cerere formală din partea sa în temeiul articolului 17 alineatul (6) TUE.
- 145 Președintele Barroso a sugerat, așadar, reclamantului să demisioneze în mod voluntar, lăsând totuși clar să se înțeleagă faptul că, dacă reclamantul nu ar proceda astfel, i-ar adresa o cerere în temeiul articolului 17 alineatul (6) TUE. Președintele Barroso, audiat în calitate de martor, a confirmat că, în

cazul în care reclamantul nu ar fi demisionat în mod voluntar, i-ar fi solicitat „cu certitudine” să demisioneze în temeiul articolului 17 alineatul (6) TUE. Posibilitatea de a alege acordată persoanei interesate a fost de altfel subiectiv percepută de acesta ca însemnând: „am competența să vă concediez; însă puteți să demisionați”.

- 146 În acest context, împrejurarea că președintele Barroso a invocat față de reclamant, din ce în ce mai insistent având în vedere reticențele și ezităările acestuia din urmă, că ar fi mai onorabil pentru acesta să demisioneze din proprie inițiativă, mai degrabă decât să fie invitat să procedeze astfel, nu este suficient pentru a stabili existența pretensei decizii atacate. Astfel, atât timp cât nu fusese clar formulată o cerere de demisie în temeiul articolului 17 alineatul (6) TFUE, din afirmațiile președintelui Barroso, oricât de insistente ar fi fost, nu rezulta nicio cerere în acest sens care ar fi putut să afecteze interesele reclamantului modificând în mod distinct situația sa juridică.
- 147 În ceea ce privește argumentul reclamantului potrivit căruia președintele Barroso ar fi făcut „presiuni” și că, exercitând aceste „presiuni”, el și-ar fi exercitat atribuțiile în temeiul articolului 17 alineatul (6) TUE, Tribunalul consideră că este nefondat, întrucât simpla aluzie la posibilitatea de a exercita o competență nu poate fi asimilată cu exercitarea efectivă a acestei competențe. În această privință, Comisia arată în mod întemeiat că, chiar dacă nu era o mare diferență, în ceea ce privește rezultatul final, între cele două opțiuni prezentate reclamantului, exista o diferență importantă pe plan politic și mai ales pe plan juridic între, pe de o parte, o demisie care provine dintr-o alegere deliberată și unilaterală și, pe de altă parte, o demisie care era consecința unei cereri în temeiul articolului 17 alineatul (6) TUE și care, prin urmare, părea mai mult o revocare. În fața acestei alternative, reclamantul a ales, așadar, cel puțin într-o primă fază, să utilizeze posibilitatea care i se oferise de a demisiona voluntar, ceea ce prezenta pentru el avantajul de a nu fi perceput în mod public ca fiind obligat să procedeze astfel la cererea președintelui Barroso.
- 148 În acest context, Tribunalul consideră că nu este credibilă afirmația reclamantului potrivit căreia nu vede o diferență dintre cele două opțiuni ale alegerii care îi era propusă. Dimpotrivă, trebuia să fie clar pentru reclamant, politician versat, că există o diferență importantă între o demisie voluntară și o demisie impusă în temeiul unei proceduri formale și imperative.
- 149 Aprecierile în fapt și în drept care precedă sunt confirmate de însemnările manuscrise făcute de reclamant pe proiectul scrisorii de demisie pe care l-a primit personal de la domnul Romero Requena, dar pe care nu l-a semnat, la terminarea întrevederii din 16 octombrie 2012 (a se vedea punctul 119 de mai sus). În această privință, Tribunalul consideră că reclamantul nu este credibil atunci când susține, în depoziția sa, că nu a semnat proiectul de scrisoare de demisie pentru motivul că acest proiect presupunea o demisie voluntară din partea sa. Astfel, semnele de tăiere manuscrise făcute de reclamant pe acest proiect nu privesc, în sine, demisia sa și nici insistența privind caracterul voluntar al acesteia, ci detalii de importanță minoră în acest context. Tribunalul consideră că este rezonabil să presupună, în cazul în care neînțelegerea ar fi fost mai profundă și ar fi vizat chiar faptul de a demisiona sau condițiile sale esențiale, reclamantul nu s-ar fi mulțumit să facă personal astfel de modificări minore la acest proiect, ci fie l-ar fi respins pur și simplu, refuzând să îl adnoteze, fie ar fi eliminat mențiunile principale.
- 150 Aceste aprecieri sunt în plus confirmate de declarația făcută de prim-ministrul maltez, domnul Gonzi, în fața Parlamentului maltez la 16 octombrie 2012, după convorbirea telefonică cu reclamantul (a se vedea punctul 17 de mai sus).
- 151 În sfârșit, aceste aprecieri sunt confirmate și de afirmațiile pe care reclamantul le-a făcut cu ocazia interviului său radiofonic în seara zilei de 16 octombrie 2012 (a se vedea punctul 18 de mai sus). Tribunalul arată în special că reclamantul a refuzat să răspundă clar jurnalistului atunci când acesta a sugerat că președintele Barroso l-a forțat să demisioneze.

- 152 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că reclamantul și-a prezentat demisia în mod voluntar și fără ca aceasta să fi fost solicitată de președintele Barroso, în sensul articolului 17 alineatul (6) TUE.
- 153 Întrucât existența acestei cereri, care constituie actul atacat prin prezenta cerere de anulare, nu a fost stabilită, aceasta trebuie respinsă ca inadmisibilă, conform jurisprudenței citate la punctul 67 de mai sus.
- 154 Totuși, reclamantul susține de asemenea cu titlu subsidiar că, dacă demisia sa ar fi fost constatată, ar fi trebuit să se constate și că ea a fost obținută prin recurgerea la amenințarea destituirii și, prin urmare, sub o presiune insuportabilă, ceea ce ar permite să se concluzioneze că consimțământul său a fost viciat. Astfel, în cursul întrevederii din 16 octombrie 2012, președintele Barroso ar fi continuat să insiste asupra faptului că avea dreptul să îl revoce pe reclamant și ar fi utilizat în mai multe rânduri cuvintele „destituire” sau „revocare” (în engleză „dismissal”). În realitate, reclamantul nu ar fi avut vreo altă opțiune decât să se supună ordinului dat de președintele Barroso. În urma unui astfel de viciu de consimțământ, demisia ar fi nulă și neavenită.
- 155 În principiu, o astfel de argumentare nu poate fi invocată în susținerea prezentei cereri de anulare, care nu este îndreptată nici împotriva propriei decizii a reclamantului de a demisiona, care nu este de altfel imputabilă Comisiei, nici împotriva vreunul act al Comisiei care are caracterul unui act cauzator de prejudiciu.
- 156 În orice caz, presupunând chiar că reclamantul ar avea dreptul să repună în discuție, în cadrul prezentei acțiuni, legalitatea demisiei sale pentru motivul că aceasta ar fi fost afectată de un viciu de consimțământ, Tribunalul consideră că existența unui asemenea viciu nu este demonstrată.
- 157 În acest context și în ceea ce privește încetarea unui mandat cu caracter în esență politic, după cum s-a arătat la punctul 133 de mai sus, Comisia susține în mod temeinic că expresia unei voințe ferme de a exercita la nevoie competența de a solicita demisia unui membru al Comisiei, conferită în mod discreționar președintelui Comisiei de Tratatul UE, nu poate fi considerată o presiune nelegală care afectează validitatea sau caracterul voluntar al demisiei persoanei interesate.
- 158 În plus, cu lunga sa experiență politică la nivel guvernamental, în cursul unei întrevederi care a durat aproximativ o oră și jumătate, reclamantul a fost în măsură să poată în mod liber să refuze propunerea președintelui Barroso și să îl provoace pe acesta să îi adreseze formal o cerere în temeiul articolului 17 alineatul (6) TUE. Reclamantul avea libertatea printre altele să plece de la întâlnire în orice moment sau să solicite participarea la aceasta a unuia sau a mai multor membri ai cabinetului său.
- 159 Din considerațiile care precedă rezultă că prezenta cerere de anulare trebuie respinsă.

Cu privire la cererea de despăgubiri

- 160 În susținerea cererii de despăgubiri, reclamantul arată că nelegalitățile invocate în cadrul cererii de anulare constituie o încălcare gravă a unei norme de drept având ca obiect acordarea de drepturi particularilor.
- 161 Or, întrucât, prin prezenta hotărâre, Tribunalul a constatat deja că existența actelor Comisiei puse în discuție în cadrul cererii de anulare menționate nu s-a confirmat, instituției amintite nu i se poate imputa nicio nelegalitate în acest sens și, cu atât mai puțin, vreo încălcare gravă a unei norme de drept.

- 162 În ceea ce privește viciul de consimțământ invocat, cu titlu subsidiar, în cadrul cererii în anulare (a se vedea punctul 154 de mai sus), Tribunalul a constatat deja că existența sa nu a fost demonstrată.
- 163 Din considerațiile precedente rezultă că afirmațiile legate de un comportament culpabil al Comisiei sau al președintelui său nu sunt dovedite corespunzător cerințelor legale.
- 164 Prin urmare, se impune respingerea cererii de despăgubiri ca nefondată și, prin urmare, a acțiunii în totalitate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 165 În temeiul articolului 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât reclamantul a căzut în pretenții, se impune obligarea acestuia la plata cheltuielilor de judecată, conform concluziilor Comisiei.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a treia extinsă)

declară și hotărăște:

- 1) **Respinge acțiunea.**
- 2) **Îl obligă pe domnul John Dalli la plata cheltuielilor de judecată.**

Jaeger

Papasavvas

Forwood

Labucka

Bieliūnas

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 12 mai 2015.

Semnături